

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
ára 10 fillér.

Felolós szerkesztő és kiadótlajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér.
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Alkoholizmus és iskola.

(P. C.) Azalatt, hogy az ország köz-
véleményét a szenvedélyek hullámai kor-
bácsolják, megakasztván minden téren a
békés haladás munkáját, egy embert nem
tudnak meggátolni a közjót célzó tev-
kenységében: Magyarországnak pihenést nem
ismerő, fáradhatatlanul ágilis közoktatás-
ügyi miniszterét, Wlassics Gyulát.

Nagy áldás és gazdag eredmény lesz
az országra és a nemzetnek minden ré-
tegére, ha a jövő be fogja váltani azokat
a reményeket, melyeket a miniszter fűz
ahhoz a rendelethez, melyet a legutóbbi
napokban az ország minden foku iskolái-
hoz: az alkoholizmus elleni
küzdő terv tárgyában intézett.
Ebben a rendeletben a nemzet egy szebb és
jobb jövőjének a záloga van letéve. Kívánjuk,
hogy tanítóink és tanáraink megértsék a
miniszter szövegét, hogy tiszta értelemmel
lássák annak nemes intenczióit és hogy
fokozott ambícióval fáradozzanak ezen in-
tencziók megvalósításán. Ha az illetékes
körök és közegek ezen kérdés megoldása
körüli kifejtendő tevékenységükben fel fog-
nak tudni emelkedni hivatásuk magasla-
tára, akkor ebből az egy rendeletről a
magyar népre több haszon és áldás fog
hárulni, mint amennyit negyedfél évtized

alatt valódi és képzelt közjogi sérelmek
orvoslása tárgyában tengermódra ontott
írásbeli és szóbeli áradat eredményezett.

Wlassics rendelete hadüzenet az
alkoholizmusnak, mely közgazdasági, köz-
egészségügyi és erkölcsi tekintetben oly
megmérhetetlen veszedelmet hozott a ma-
gyar népre s kiválóan székelységünkre. A
szemmel látható anyagi romlás mellett az
alkoholizmusnak tudandó be, kétségen ki-
vül az életerős magyar fajnak az a fizikai
aláhanyatlása és elsatnyulása is, melynél
fogva az utolsó évtizedben mind sűrűbben
fordultak elő olyan sorozó kerületek, me-
lyek a sorozó-bizottság részéről tanusított
legmesszebb menő elnézés mellett is év-
ről-évre kénytelenek voltak hátraléokban
maradni az ujonczjutalék egy részével.

A szó alatt levő rendelet az elemi
iskolán kezdve, fel az egyetemig minden
foku iskolának mindegyik osztályára nézve
kötelezőleg rendeli el, hogy megismertessék
növédekkel az alkoholizmus végzetel-
jes gyilkos hatását az emberi szervezetre,
a testi és lelki életre. Ha a gyermek kis-
korától kezdve, mikor lelke még viaszfo-
gékonyasága az impressiók befogadására,
állandóan figyelmeztetve lesz az ellenségre,
mely őt veszedelemmel fenyegeti, akkor
lelkileg és erkölcsileg vértézve, a biztos
diadal minden kritériumával ellátottan fog

a reá leselkedő bajjal szemben állni. Ohaj-
tandó, hogy a kultuszminiszter rendelete,
mely nagy és fontos társadalmi átalakulá-
soknak válhatik kútféjévé, ne maradjon
elszigetelten és magára hagyatva. Ha a
társadalom és a hatóságok az ügy fontos-
ságát megillető lelkesedéssel magukévé te-
szik a miniszternek éppen oly nagy mér-
tékben hazafias, mint emberbaráti szeretet
szellemétől áthatott eszméit, akkor remél-
hetőleg elkövetkezik az a népünkre nézve
boldogabb és jobb kor, amikor vagy éppen
nem, vagy pedig hasztalanul fogja köszön-
teni a magyar embert minden utca
sarkáról a korcsma czéjére.

**Országgyűlési képviselőválasztó jogosultak
figyelmébe.** Szám 2—1903. k. p. v. Hirdetmény.
Ezennel közhírré tétetik, hogy Székelyudvarhely
rendezett tanácsu város országgyűlési képviselő
választóinak jelen évben összeírt névjegyzéke a
központi választmány által a mai napon vizsgá-
lat alá vétetett és beható megvizsgálás után az
1904-ik évre megállapított. Az így megállá-
pított és összeállított ideiglenes névjegyzék ere-
deti példánya, valamint az összeíró küldöttség
által kihagyott választók névjegyzékének ere-
deti példánya Székelyudvarhely város kiadó-
hivatalában közszemlére kitétetik. Miről érde-
keltek azon hozzáadással értesíttetnek, hogy az
1899. évi XVI-ik törvény 146. és 147. §-ai
értelmében a névjegyzék ellen saját személyét
illetőleg bárki felszólalhat. Ezen kívül mindenki-
nek jogában áll azon választó kerületben, mely-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCAJA.

S é t a k ö z b e n.

— Irta: Fülei Sz. Lajos. —

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Egyik szép tavaszi napon, Laczi fiacskámmal,
a ligetben sétálgattam. Az orgonabokrok teljes
pompájukban ilatoztak. A zöld pázsit, a friss
lomb, a madárénekek, az enyhe napsugaras levegő
gyönyörködtetett. Laczika el is szavalta egyik
versecskéjét:

Kelepel már a gólya,
A természet mosolya
Csalogat a mezőre . . .
Pajtások, hát előre!

Egyet-kettőt labdázunk,
Katonásdit is játszunk,
Aztán szedünk virágot . . .
Ki látott szebb világot?

Gyermekkorunk: a tavasz,
Bútlan élet kora az . . .
S ha eljő az élet-nyár,
Dolgozunk — nem játszunk már.

Hipp-hopp! ide gyerekek!
Vidám kedvben legyetek.
Nem lehetett az áldott,
Ki szép tavaszt nem látott!

(F. L.)

— Pompásan van Laczika! Ember légy a
talpadon! Nesze egy sósperecz!

Egy szó, mint száz, kedves és hangulatos
volt minden.

Hosszas bolyongás után leültünk egy padra.
Jól esett a pihenés, különösen Laczinak, aki sé-
tálás közben ficzánkolt, mint a lovacska, ugrált,
mint a kis bárány. Így van ez jól. A gyermeknek

mozgás kell, játék kell, friss levegő kell. Igen
természetes dolog, hogy minden a maga idején,
helyén és módjával. Játékról lévén a szó, erről
veszem a példát: Ugy-e gyermekek, ha az isko-
lában vagytok, akkor sem az idő, sem a hely
nem arra való, hogy játszdjátok. Ott tanulni
kell. De még a budapesti utca sem arravaló s
mégis naponként látom, hogy az élénk forgalmu
utczákon is mennyi gyermek hemzseg. Pedig a
poros levegő, a társzekerek piszkos hulladékai,
a robogó kocsik: a gyermek egészségét, életét
fenyegető veszedelmek; sok szomorú eset bizo-
nyítja ezt. És mit mondjak a játék módjáról?
Kiabálnak, ordítanak, csunya nótákat énekelnek;
a kocsikra felcsipeszkednek, az öreg embereket
gunyolják, az állatokat bántalmaznak, sőt a na-
gyobb gyermekek a kisebbeket püfékelik. Aztán
a sokféle utcai jelenet az erkölcsi érzésnek is
kiszámíthatlan károkat okozhat. Szóval az utca
neveli azokat a vásott gyermekeket, akikre azt
szokták mondani: »c s i r k e f o g ó«. Jó gondol-
kozásu, finom érzésű ember gyermekét nem en-
gedheti az utczára játszani, romlani s végül el-
zülleni . . .

Ilyen gondolatok váltakoztak bennem, mi-
dön Laczi fiammal a padon pihentünk. Kevés
idő múlva egy sánta koldus vánszorgott felénk.

— Bácsikám, elfáradt. Üljön le erre a padra s
pihenjen meg! — mondtam a szegény embernek.

— Köszönöm szíveségét! Aztán hálás te-
kintetet vetve reánk, helyet foglalt a pad végén.

Nem vagyok zárkózott természetű. Beszédbe
elegyedtem a koldus emberrel. Sok mindenről
folyt a szó. Ráterelődt a koldus életére is.
Mintha csak a Gondviselés a koldus által akarta
volna bizonyítani azt az állításomat, hogy a já-
ték — mint minden más egyéb — a maga ide-
jén, helyén és módjával jó.

— Itt születtem, szólt a koldus. Apám papir-
kereskedésben volt alkalmazva, kis háztartásun-
kat anyám vezette. Testvéreim nem voltak s
mint egyetlen gyermeket gonddal és szeretettel
neveltek. Volt ebben egy kis kényeztetés is. Bár
szülőim tiltották, mindig az utcán játszottam,
bódorogtam. A játékos gyermekből aztán pajkos,
csintalan s végül vásott fiu lett. Tíz éves lehet-
tem, mikor egy sikos téli napon társaimmal az
utcán játszottam. Egy rohanó kocsi elől mene-
kültünk, de a sikos kövezeten elestem s a meg-
vadult lovak koresztül vágattak rajtam. Mint
mondani szokás, lepedőben vittek haza. Szegény
szülőim kétségbeesve siratták engedetlenségemet.
Bajom végzetes lett: kórházba szállítottak, hol a
jobb lábamat levágták, hogy életben tarthassanak.
A bakaikom is béna maradt. Ettől a naptól szü-
lőim boldogsága oda volt. A bánat és betegség
sirba vitte. Egyedül maradtam a nagy világon. A
nyomorúság koldulni kényszerített, oh de ennél is
keservesebb lelkemben a vád, hogy anyám szavát
nem fogadtam meg s mindig az utcán fenteregtem.

Láttam a koldus nehéz fájdalmát, könyeit,
miket a szomorú visszaemlékezés okozott. Más
irányba kezdtem terelni a beszélgetést. Később
alamizsnát csusztattam oda s távozni készültem.
Ekkor Laczi fiacskám felém sugott:

— Apa, adjuk neki ezt az én gyümölcs-
pénzemet is!

Intésemre oda adta pénzét Laczika is, kinek
a részvét szép piros rózsát festett az arcára.

Megsókolom százszor ezt a szép virágot
S kedves fiacskámban szebb jövőbe látok.

Boldogsága meglesz, küzdjön bár eleget:
Boldoggá teszi az irgalom, szeretet!

Jó szív mindenek előtt! s akkor szófogadó,
jámor gyermekek lesznek . . .

Adja Isten!

hez tartozik, bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen felszólalni. A 146., 147. és 151. §-ok szerint a felszólalások május hó 5-től 15-éig adhatók be. A felszólalásokat mindenki megtekintheti s aki a 147. §. szerint felszólalni jogosítva van, azokra május hó 16-ától 26-áig bezárólag írásban észrevételeket nyújthat be. A felszólalásokról, valamint az észrevételekről az illetők kívánságára térítvények adnak. A felszólalások és azokra tett észrevételek Székelyudvarhely rendezett tanácsu város központi választmányához intézendők és a szükséges okiratokkal felszerelve a városi tanácsnál nyújtandók be. A város tanácsa köteles a felszólalásokat és észrevételeket külön sorrendben beiktatni s a záros határidő leteltével az iktató könyvvel együtt a központi választmányának azonnal megküldeni, vagy azt, hogy felszólalás nem adatott be, bejelenteni. A város tanácsa köteles ezen hirdetőment a város területén a szokásos módon közzé tenni. Székelyudvarhely város központi választmányának, 1903. év április hó 25-ik napján tartott II-ik üléséből. Székely Zoltán, közp. v. elnök. Gálffy Endre, közp. v. jegyző.

Tapasztalati észrevételek a lótenyésztési kerületek kérdéséhez.

Irta: lengyelfalvi báró Orbán Ottó.

(5. folyt. és vége.)

6. Miután a Mezőség Erdélyben a legjobb, legnemesebb, szép, tetszetős tenyész-ló anyaggal rendelkezik, itt nagyon helyén lenne egy elsőrangú angol telivér és egy szintén elsőrangú angol félvér tájfajta kerület létesítése. Innen nyernének anyagot: a tiszt-ló, egyéves méncsikó és a 3 éves csikó szükséglet fedezésére.

7. Ezután lehetne sorozni Marostordavármegyének a Maros-menti és a Mezőségbe benyúló részét, mely vidék szintén elsőrangú nemes tenyész-anyaggal bír. Ezt a kerületet is fekvésénél fogva: a Marosmentit angol telivér, a Mezőségbe nyúló részét pedig angol félvér kerületre kellene osztani, mert ez a kerület is első rangú katonai lovat bírna előállítani.

8. Következnek a Nyárad- és Kisküküllő-mente. Mindkét helyen megfelelne az arab faj lótenyész-kerület, mert ezen vidékek népies tenyészkanca anyaga faj-jellegénél és véralkotásánál fogva szép arab lótenyésztést mutatna fel.

Ezen kerület adná a szép és jó (Manschaft) tüzerlegénységi lovat.

10. Mivel Hunyadvármegyében csak a birtokos osztály kezén van számottevő tenyészanyag, míg a nép kezén csak apró, hegyi ló van, ez utóbbinak emelésére lipiczai tenyészkerületet kellene alkotni. Ez által az ott lévő selejtes lóanyag jobb minőségű lófajtára változnék át.

11. Hunyadvármegyéből lépünk át Székelyvármegyébe. Ennek a vármegyének szintén szép lótenyésztése van, de miután az a földmives-osztály kezében van, a lóállományt igára és terhes mezei munkára használják fel. Ez okon Székelyvármegyéből egy Gidrán lófajta kerületet lehetne alkotni. A Gidrán-törzs ivadékai erős, kifejlett testalkotással bírnak, jó hustartó lófaj; igára és földmivelésre véralkatanál fogva igen alkalmas. Ezenkívül katonai czélokra jó huszárlónak, nehezebb dragonos lónak és a fejlettebbek még ágyúslónak is alkalmasok.

12. Székelyvármegyének szomszédja Fogarasvármegye. Ebben számottevő lótenyésztés nincsen, mert oláhajku lakossága nem törődik a lótenyésztés nehéz munkájával; megmaradt napjainkig az egyszerű havasi mokány-ló tenyésztése mellett, de azért ott is fel lehetne karolni a lótenyésztést. Fogarasvármegyéből egy lipiczai lótenyészkerületet kellene csinálni. Miután az állam fogarasvármegyei birtokain jó sikerrel tenyészt a lipiczai lovat, az ottani nép kezén lévő satnya anyagot is fel lehetne okszerű kezelés mellett javítani.

13. Fogarasvármegyéből vonulunk át Nagyküküllővármegyébe; ott talán a lótenyésztés iránt érdeklődő több látni valót talál. Nagyküküllővármegyében van ma Erdélyben a legvirágzóbb lótenyésztés, a mely 3 éves csikókban és huszár remondalovokban akkora mennyiséget állít ki évente, a mennyit három-négy más vármegye sem bír felmutatni. Ennek a vármegyének Köhalom vidékén fekvő száz községei egy századdal ezelőtt kezdték nemesíteni lóanyagukat, mert a korábbi időkben Erdély elsőrendű lótenyésztéseiből szerezték be az apaméneket. Az apalovak meg-

vételénél nem azt nézték, hogy mi az ára a lónak, hanem hogy milyen minőségű a ló. A legmagasabb árak mellett vásárolták be az apaméneket. Minden község két-három apalovat tartott és azokat szabadon járatta a ménésben. Első osztályú rétekből csináltak legelőnek lókereteket. Ilyen kezelés mellett lóanyaguk egészen átalakult. Az utóbbi időben a szabadmének tartásától a községek eltiltattak ugyan, de ezzel szemben kárpótlást kaptak azzal, hogy közelükbe helyezték a homoródi méntelep-osztályt, hol mind elsőrangú méneket kapnak. Azon községek pedig, a melyek saját méneket tartnak, az apalovakat szintén az államtól kapják kedvezményes fizetési feltételek mellett. Tehát Nagyküküllővármegye ezen csoportjába eső községeinek eddigi áldozatkészségét és a lótenyésztés terén tett előhaladását méltányolva, ebből a vármegyéből egy elsőrangú angol félvér tenyészkerületet kellene alkotni, hogy az általuk czélyszerűen folytatott és főtartott lótenyésztés jövőben is viruló állapotban maradjon.

14. Végül következnek Udvarhelyvármegye. Egy korábbi közleményemben már jeleztem, hogy Udvarhelyvármegye három szolgabírói járását a helyi viszonyoknak megfelelően négy tenyésztési vidékre vélem osztani. Még pedig az udvarhelyi járás havasalji részét arab faj-ló tenyésztésre, ugyanezen járás sóvidéki részét lipiczai ló-faj tenyésztésre; a homoródi járás községeit Gidrán fajtájú tenyésztésre és a székelykeresztúri járást angol félvér tenyésztésre. Ha ezen tervet szerint nyerne megoldást a tájfajta lótenyészkerületek elhelyezése, a tenyésztőknek módjukban lenne a felsorolt igényeknek megfelelő lovakat tenyészteni és abból szép jövedelemhez jutni.

Ezek a lótenyészkerületek felállítására vonatkozó szerény nézeteim. Lehet, hogy sokban tévedek, mert tévedni emberi dolog, de ha feljegyzéseimben valami használható tájékoztató lenne, azokra felhívom a magas földmivelésügyi kormány figyelmét.

Tan- és nevelésügy.

Fölvételi értesítés a székelyudvarhelyi m. kir. állami kö- és ágazati szakiskolába. Cél: négy éves tanfolyam alatt a tanulókat gyakorlatilag képzett, elméletileg művelt iparosokká nevelni. Rendes tanulóknak felvételnek: a) akik legalább 2 középiskolai vagy 6 népiskolai osztályt végeztek, esetleg a tanonciskolát 3 éven át jó sikerrel látogatták; b) akik 12 éves kort elérték és ép, egészséges, kifejlett testalkattal bírnak. A fölvételi folyamodványhoz csatolandók: a) keresztlevele, b) iskolai bizonyítvány, c) az atya vagy gyám kötelező nyilatkozata arról, hogy a felvett ifju a szakiskola IV. évfolyamát teljesen bevégezi, d) orvosi és ujjraolási bizonyítvány. A tanítás teljesen díjmentes. Műhely-biztosíték címén hat korona az intézet pénztárába befizetendő. Szegénysorsu, de jó magaviseletű és szorgalmas tanulók egész, vagy fél ösztöndíjban részesülnek, ha szegénységüket hitelesen igazolják. Az intézet kapcsolatosan internátus áll fenn, amelyben a nem ösztöndíjas tanulók ez idő szerint 15 korona 98 fillért fizetnek. A fölvételi illetőleg ösztöndíj iránti kérvények az intézet felügyelő-bizottságához czimezve, legkésőbb folyó évi augusztus hó 10-ig az igazgatósághoz nyújtandók be. Egyébben az iskola évi értesítője nyújt tájékoztatást, amelyet az intézet igazgatósága kívánatra készséggel küld meg az érdeklődőknek. Székelyudvarhely, 1903. május hóban. Az igazgatóság.

Felvétel a nagyszékelyi tanítónőképző-intézetbe. A következő 1903—1904. tanévre az I. osztályba felvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan lányok, kik a felső leányiskolát, a polgári-, vagy felsőbb leányiskola, vagy a leánygimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevele 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző isk. évről s az idei időszakról 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kitéendő, hogy bennlakó, vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havi díj 18 forint (36 korona). A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-ig kell benyújtani. A fölvétel július hó első napjaiban lesz elintézve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyerne. A III. osztályba felvehetők, akik kisdödvónői oklevelet szereztek, vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a leánygimnázium hat osz-

tályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különbözeti tárgyakból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszékely, 1903. május 4-én. Dr. Bilinszky Lajos, képző-int. igazgató.

Irodalom.

A francia forradalom a legnagyobb esemény, a mi az újabb korban megrázta a nyugat-európai emberiséget. A XVIII. század szelleme az anyagi és szellemi munka felszabadítására, az egyházi és világi önkény eltörlésére, az emberi nem boldogulására törekedett, az erkölcs, humanitás és haladás útján. Igaz, hogy nem számolt a hagyománnyal és nem vette tekintetbe, hogy nemcsak az elnyomás és visszaélés fejlődött történeti alapon, hanem minden emberi intézmény és erkölcs. Nemes uton, filozófus íróktól, filozófus kormánytól várta a haladást, nem a szervezeten és szilaj sokaságtól, amely pedig később elemi erővel mégis beleavatkozott a megújulás programjába. Így jött létre a szellemi egység a politikai ügyek megítélésében, mely ép oly jellemző a XVIII. századra, mint a renaissance a Középkor végére nézve. Csak egy kivétel van, Jan Jaques Rousseau. Ő nem haladást kíván, hanem visszatérést a természeti állapothoz. Nem szabadságot akar, hanem egyenlőséget, nem kételkedést, hanem meggyőződést. Liberális volt minden ízében, de demokratikus nem volt. Ez Marczali Henriknek főszempontja a francia forradalom történetének megírásában, mire a Nagy Képes Világtörténetben vállalkozott. Egész nagy tudása, rengeteg tanulmánya, éles történelmi kritikája összeolvadnak ebben a munkájában. A francia forradalomról szóló X. kötetből most megjelent füzet a mű 182. füzeté. Egy füzet ára 60 fillér, egy kötete diszes félbőr-kötésben 8 frt. Kapható minden hazai könyvkereskedésben s részletfizetésre is a kiadóhivatalban: Révai Testvérek Irodalmi Intézet Budapest, VIII. Üllői-ut 18

Különfélék.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet május 6-iki távirati jelentése szerint: Enyhe, elvélve csapadék, változékony.

— **Személyi hír.** Mörkenstein János cs. és kir. altábornagy kedden Kolozsvárról városunkba érkezett. A helybeli katonaságot megsejmelte és mai napon tovább utazik.

— **Kirendelések.** Dr. Damokos Andor, vármegyénk alispánja Lakatos Tivadar központi közigazgatási gyakornokot a homoródokládi; Török Mihály központi írnotokot pedig a székelykeresztúri szolgabírósághoz rendelte ki ideiglenes szolgálattételre.

— **A májusi előléptetések** városunk cs. és kir. tisztikarában is változást jelentenek. A legfelsőbb királyi kegy társadalmunk két igen kedvelt és rokonszenves tagját tüntette ki. Ugyanis Freyberger Miksa I. oszt. századosot őrnagynak és Ujvárossy Károly főhadnagyot századosnak nevezte ki a felséges ur.

— **Egy főszolgabíró ünneplése.** Szabad Tivadar, az okládi járás csakhamar népszerűvé lett derék főszolgabírája tiszteletére az okládi uri kaszinó szombatn igen sikerült társas vacsorát rendezett, melyen a helybeli tagok kivétel nélkül résztvettek és vidékről is többen voltak jelen. Harmath Jenő kir. járásbíró magas szellemű beszéddel üdvözölte az ünnepeltet, aki hálaát nyilvánította a megtiszteltetésért. Még számos szép beszéd hangzott el a vig társaság a hajnali órákban oszlott szét.

— **Dózsa János** brassói m. kir. áll. ipari szakiskolai igazgató, a kereskedelemügyi miniszter megbízásából szombaton délután városunkba érkezett s az iparos tanonciskolát úgy itt, mint másnap Székelykeresztúron Sziklay P. Gyula kir. tanfelügyelővel megvizsgálta.

— **Vármegyénk iparfejlesztő bizottsága** tegnap délelőtt kishalmágyi Hollaky Arthur főispán elnöke alatt a vármegyeház kistermében ülést tartott, melyen tárgyalás alá vették Rápolti, Kun és Tóth helybeli műszövő iparosoknak az eddig élvezett államsegély felének elvonása miatt beadott kérésüket. Az üléstől kifolyólag Hollaky főispán elnök vezetésével Solt Adolf ker. ipar-

felügyelő, dr. Damokos Andor alispán, Sándor Mózes és Solymossy Endre tagokból álló bizottság szállott ki a műszövő műhely megvizsgálására. A helyszíni szemlének — mint értesülünk — a derék székely műiparosokra nézve kedvező eredménye lesz, a mennyiben a nyert tapasztalatok alapján a bizottság valószínűleg a teljes segély folyósítását fogja ajánlatba hozni a kereskedelemügyi miniszternek.

— **A tanuló ifjúság Rákóczi emlékünnepe.** A helybeli róm. kath. főgimnázium négy felső osztályának ifjúsága hazafias lelkesedéséből kifolyólag igen szép emlékiratot küld Budapestre, hol e hó 10-én országos ünnepélyt rendeznek II. Rákóczi Ferencz nagy fejedelem emlékére. Az emlékirat szövege a következő:

„A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium ifjúsága az 1903. május hó 10-én Budapesten II. Rákóczi Ferencz emlékeztető rendezendő országos ünnepén szívből, lélekben a nagy szabadsághős emlékéhez méltó kegyelettel, a magyar ifjúsághoz méltó lelkesedéssel részt vesz a kegyeletnek és lelkesedésnek nemcsak szavakban, de tettekben is kifejezést ad abban az ünnepélyben, melyet ő maga rendez június havában. A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium 307 tanulója közül a négy legfelsőbb osztály tanulóinak névaláírása.”

— **Meghívó.** Az „Udvarhelyi ref. ehm. egyházi értekezletének” Etéden, 1903. évi június hó 11-én (csütörtökön) tartandó évi közgyűlése alkalmával a megjelent vidéki közönség tiszteletére alulírott rendező bizottság műsorral egybekötött zártkörű táncestélyt rendez az állami iskola helyiségeiben, melyre az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja. Belépti díj: személyjegy 1 korona 20 fillér; család-jegy 3 korona. Tiszta jövedelem az Ehm. Értekezlet javára fordítatik. Rendezők: Baczó Lajos, Bálint Zoltán, Bíró Lajos, Csia Kálmán, Demeter Mihály, Dombi Géza, Elekes György, Fülöp Árpád, Márton Árpád, Orbán József, Péter Sámuel, Piros Aurél, Rozson-dai István, Simó Lőrincz, Simon Mihály, Szalontai Béla, Szilágyi Béla, Szász Ferencz, Vargyas Ferencz. Műsor: 1. Nyitány; játssza a cigány zenekar. 2. Szaval Orbán József, siklói ref. lelképásztor. 3. Népdalegyveleg; előadja a vidéki papok és tanítók dalkara. 4. Szaval Márton Árpád, küsmődi ref. lelképásztor. 5. Kuruczdalok; előadja a fentti dalkar. Elszállásolásról, vendéglősről, jó borról, jó zenéről gondoskodott a rendezőség.

— **„A székelyföldi arányosításokról”** czim-mel dr. Török Albert, Udvarhelyvármegye nyugalmazott főispánja, minden sorában és betűjében székely hazafias szellemtől áthatott, egy ivnyi terjedelmű röpiratot irt és adott ki. Az érdekes füzetkét — mely a czimül vett és a Székelyföldön nagyfontossággal bíró kérdést behatóan, adatok alapján tárgyalja s annak megoldására javaslatokat is tesz — ajánljuk az illetékes körök méltó figyelmébe.

— **Népünnepély.** Etéden, 1903. június 11-én (csütörtökön) délután 4 órakor kezdődőleg, az „Udvarhelyi ev. ref. egyházmegye egyházi értekezletének” évi rendes közgyűlése alkalmával nagy népünnepély lesz a következő műsorral: 1. Felvonulás a piacztérről cigányzenekar mellett a népünnepély helyére. 2. Versenyfutás I. díj 1 korona, II. díj 50 fillér. 3. Lepényevés. A győztes díja 1 korona. 4. Sulydobás. I. díj 2 palaczk sör, a II. díj egy palaczk sör. 5. Zsákfutás. I. díj 1 korona, II. díj 50 fillér. 6. Czéllövés, egy egy ötven lépésre felállított kakasra. A győztes díja 5 üveg sör. 7. Táncverseny. Díj 5 üveg sör. 7. Táncverseny. Díj 5 üveg sör. A versenyek alatt tombola, confetti lesz. Egész délután látható külön beléptidij mellett egy régiségtár. A belépti díj versenyzésre jogosít, kivéve a czéllövést, hol egy lövés díja 10 fillér. Beléptidij a versenypályára 20 fillér, a Régiségtárba 10 fillér. Ezen népünnepélyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség.

— **A mészáros- és hentesipar gyakorlása** tárgyában a kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint azon mészárosok, akik a mészárosiparra szóló iparigazolványuk alapján a hentes-ipart is folytatják, záros határidő alatt ezutóbbira külön iparigazolványt kötelesek váltani.

— **A telefondíjak mérséklése a sajtó részére.** Láng Lajos kereskedelmi miniszter a hírlapok részére az éjjeli belföldi távolsági forgalomban történő beszélgetések után 50 százalékos díj-kedvezményt engedélyezett.

— **Tüzeset városunkban.** Vasárnap délelőtt fél tíz órakor özv. Fröhlich Zsigmondné Batthyányi-terti telkén, a Reiner János mészáros által faanyagból épített jégverem egészen a benne levő jégig leégett. A kárt hivatalos becslés szerint 220 koronára teszik. Az épület és jég biztosítva volt. A tűz keletkezésének oka eddig ismeretlen.

— **Versenyfoglalások.** A héjjasfalvi áll. iskola helyreállítására és melléképületek létesítésére 5588 K 92 f. összeggel május 12-én d. e. 10 órakor Segesvárt az áll. ép. hivatalban. Bánatpénz 5 százalék. — **Lemnek községben** (Nagyküllővárm.) építendő új községi ház munkálataira 20,673 K 75 f. összeggel május 12-én d. e. 10 órakor a nevezett község előjáróságánál. Bánatpénz 5 százalék. — **A nagyenyedi orsz. fegyintézet ipar-üzletének** 50 métermázsos mosatlan fehér cigája és ugyanannyi usztatott fésűgyapjú szállítására május 18-án d. e. 10 órakor. Bánatpénz 5 százalék.

— **A sör és a népuralom** Érdekes témával foglalkozik egy francia tudós, aki tudományos adatok alapján a népuralom kérdését kapcsolatba hozta a sörivással. Azt állítja ugyanis egy tudományos értekezésben, hogy a sörfogyasztás emelkedésével arányban áll a népek hatalma, míg az alkohol-fogyasztás fokozatos emelkedése az illető népfaj süllyedését segíti elő.

— **Az Agrária magyar gépforgalmi részvénytársaság** minap tartotta alakuló közgyűlését 200.000 korona alaptőkével Budapesten. A vállalat üzletkőre a gépipar, és különösen a mezőgazdasági gépipar bizományszerű eladása és közvetítése. Ezen czél által vezéreltetve a vállalat hazai gyártmányok beszerzésére vonatkozólag mindig készséggel fog a gazdaköröknek, de bárkinek is felvilágosítással szolgálni, s figyelmüket állandóan oda fogja irányítani, hogy szükségleteiket magyar gyártmányokkal fedezzék.

— **Uj zeneművek.** Rózsavölgyi és Társa budapesti cs. és kir. zeneműkereskedők kiadásában számos új zenedarab jelent meg. Különösen figyelemre méltók Baka-Baitz Irma szerzeményei: Magyar népdalok. Automobil induló. A magyar népdalok egyikének szövegét Fülel Sz. Lajos ismert író és költő, a „Székely-Udvarhely” nagy-érdemű főmunkatársa irta.

— **Mozgalom a magyar söripár érdekében.** A közel jövőben egy nagyarányú, a legszélesebb körre kiterjedő mozgalom megindítását várhatjuk, melynek célja: a külföldi és nevezetesen az osztrák és cseh sörök kiküszöbölésével, a magyar söripár termékeinek minden téren való terjesztése. A magyar ipar pártolása és felsegélése jegyében meginduló mozgalom joggal számít a nagyközönség osztatlanul megnyilatkozó jóindulatú támogatására annnyival inkább, mivel a külföldi sörgyárak ügynökei az értéktelen, a magyar sörökkel tartalom és táperő tekintetében össze sem hasonlítható osztrák és különösen cseh sörökkel fogyasztóközönségünket valósággal elárasztották. A külföldi sörök e terjeszkedése, mivel nem kizárólag és nemcsak a magyar sörgyártás, hanem egyúttal nemzetgazdaságunk összes tényezőit, a gazdát, a kereskedőt, az iparosokat és munkások ezreit is érinti, méltán vonta magára társadalmunk legelőkelőbb intéző köreinek figyelmét. Ezzel a mozgalommal kapcsolatosan jóleső örömmel regisztráljuk, hogy székely városunkban — ugyszólva — kizárólagosan magyar sört fogyaszt közönségünk, ami nagyrészen hazafias vendéglőseink érdeme.

— **Dankó Pista** dalos ajaka immár örökre elnémult. Ha testi hüvelyét el is ragadta tőlünk a körülhatetetlen sors, lelke itt maradt. Benne van dalaiban, azokban a kimondhatatlan édes-bus dalokban, amelyek lelkéből fakadtak s melyek még az utókornak is élő bizonyítékai lesznek: volt a magyar nemzetnek egy poétalelkű dalosa, ki szíve megnyilatkozásait igaz dalgyöngyök alakjában örökségképpen reánk hagyta. Dankó 50 legszebb eredeti nótája énekhangra, zongora-, vagy czimbalomra kapható 4 koronáért a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir- és rajzszerkesztésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

— **Régi magyar vitézek felirata egy római katakombában** czim alatt tartott a minap Récsey Viktor dr. felolvasást a Szent István-társulat tudományos osztályában és fejtegette azt a feliratot, melyet Rómában a második őskeresztény archeologiai kongresszus alkalmával a Domitilla katakombában talált. Savoyai Eugen pétervárad, temesvári és belgrádi győzedelmeire vonatkoznak ezek, melyek után a magyar vitézek a ke-

reszténység fővárosába zárandokoltak, hogy az első keresztények egyik földalatti bazilikájában adjanak hálát a magyarok Istenének a törökök fölött vívott győzelemért. Felolvasó a régebbi nevezetes magyar római zárandokok és utazók társaságában mutatta be ezeket a vitézeket, kik hazánkban századokkal ezelőtt fordultak meg az örök városban.

— **Hemopatia** (Vérgyógyítás). E hathatós és fényes eredményeivel magában álló gyógymód a legrövidebb idő alatt megnyerte a felső és legfelsőbb körök bizalmát és mint legbiztosabb és legjobb gyógymód lett elismerve. A már ezrekre menő gyógyult, mint lelkes apostol terjeszti e kezelést, mely kellemes, egyszerű és a hivatalos teljesítésében nem gátol, de eredményeiben tökéletesebb, mint bármely fürdő vagy intézeti kezelés. Dr. Kovács J. fővárosi orvos, ezen gyógymód megalapítója és egyedüli képviselője, most kezdi tavaszi kurát, melyek — mint tizenöt évi tapasztalat mutatja — a képzelhető legszebb sikerrel járnak a sthma, sziv, tüdő, vese, gyomor- és bélbajoknál, ideg- és élethiány (neurasthenia), (hysteria) és makacs bőrbajoknál. Őszintén ajánljuk e felsorolt bajok egyikében szenvedő, de eddig fel nem gyógyult betegeknek, hogy vegyék elsősorban a vérgyógyítást igénybe. Dr. Kovács J., kinek Budapest, Váci-köut 18 sz. I. emelet alatt egy e czélnak szolgáló rendelő intézete van, ott naponta betegeket fogad és meghívásokra betegeket látogat a fővárosban és a vidéken. Levélbeli megkeresésre szívesen felvilágosítással és tanácsal szolgál.

— **Rövid hírek.** A király valószínűleg pénteken délután 3 órakor Bécsből Budapestre utazik. Ő felsége e hó 22-ig marad székesfővárosunkban — A gorilla fölfedezője, Paul Belloni du Chailu, a híres afrikai utazó 68 éves korában meghalt Szent-Péterváron. — Diszgyűlést tartott a budapesti Filharmoniai Társulat a Nemzeti Színházban, mely alkalommal ezen nagyfontosságú egyesület főnállásának ötvenedik évfordulóját ünnepelte. — Keleten valóságos vérfürdőt rögtönöztek a macedonok. Szaloniki város és környékén mintegy 40 helyen dinamit-bombákat robbantottak szét. Egyes szaloniki-i jelentések a halottak számát 500-ra teszik. A helyzetet nagyon aggasztónak mondják. — Marokkó államban lázadás tört ki és a rablók egyre garázdálkodnak. Egész marhacordákat rabolnak el és falukat fosztanak ki.

— **Vízgái íráslapok** igen finom papíron, csinos kiállításban, olcsó árak (100-a 90 fillér) mellett kaphatók a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajzszerkesztésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Maithner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a »Sétateri« vagy a »Margitszigeti« fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Maithner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétateri részére.

Közigazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület.

Sz. 182—1902.

Meghívó.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület választmánya folyó évi május hó 12-én d. u. 3 órakor a vármegyeház kistermében

választmányi ülést

tart, a melyre a választmány tagjain kívül a vármegye lóheremag-termeléssel foglalkozó kis- és nagygazdái is meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A m. kir. rovarfajta állomás kiküldöttének a lóheremag termelést veszélyeztető »Apion« bogár ellen való védekezést ismertető előadása.
2. Az O. M. G. E-nek a Székelyudvarhelyt létesítendő gépkiallítás, illetve gépismertetésre vonatkozó átirata.
3. Folyó ügyek.

Az elnökség kéri a választmány tagjait, hogy a tárgysorozat első pontjára való tekintettel az ülésre minél több lóheremag termeléssel foglalkozó gazdát meghívni sziveskedjék.

Székelyudvarhelyt, 1903. április hó 30-án.

Az elnökség.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Jutányos áron

ELADÓ egy teljesen jó karban levő karambol tekeasztal. Értekezhetni lehet a »Székelyudvarhelyi társalgó« gazdája: Á d á m Alberttel.

KÁLLAI GYÖRGY

épület- és butor-asztalos, aki minden e szakba vágó munkát a mai igényeknek megfelelő előnyös árban és szolid kivitelben készít, — üzletét

folyó évi április 24-től Szombathely városrészben

a báró Orbán Balázs utca 13. házszám alá — Zárug Antal fűszerüzletével szembe — helyezte át. Kéri ezen a helyen is a n. é. közönség szíves pártolását.

Fagylalt a legkülönbözőbb krémekkel, úgy pompás csukrászsütemények is friss minőségben állandóan kaphatók: *Ernst György csukrászatában* Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

STANDARD

életbiztosító-társaság Edingburghban, Angolhon. — Alapított 1825.

Magyarországi fiók:

Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 4. szám. (Standard palota.)

Évi bevétel .. 32,000,000 K.
Kiutalt nyereségrészek .. 170,000,000 „
Vagyon .. 260,000,000 „
Halálesetek folytán kifizetve 520,000,000 „

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világgötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tőkésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. Szabad háború-biztosítás népfölkelők részére. Díjtáblázatok kíváncsra küldetnek. Bővebb felvilágosítás a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca) nyerhető.

Művészi arczképek

Kossuth-u.

14. sz. a.

Van szerencsénk úgy a helyi, mint a vidéki mélyen tisztelt közönség szíves tudomására hozni, hogy Kolozsvárról Székelyudvarhelyt Szabó József ur Kossuth-utczában lévő házában rövid idei tartamra a mai kor igényeinek legmesszebb menő határáig megfelelő műfényképzeti t e r m e t nyitottunk. Minden fényképészeti felvételeket, életnagyságu brom-ezüst nagyításokat, aquarell és olaj, platina tipiák, rigment, színes dia possitiv képek- és színes fényképeket a legújabb mód szerint művészi kidolgozással, jutányos árban készítünk.

Dunky fivérek cs. és kir. udv. fényképészek

Kolozsvár—Miskolcz—Deés.

Helyi művezetője:

K. VALINA ILLÉS.

Előállítok templomi és iskolai berendezéseket.

Pártoljuk a székely műipart.

velemre, van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 8 év óta jó hírnévnek örvendő és segédgépekkel felszerelt

MŰASZTALOS-ÜZLETEMET

1903 május hó 1-én Székelyudvarhelyt, Arpad-utca 25. szám

alatt (a főreáliskola közelében) megnyitottam. — Előállítok mindennemű stílusú mübutor-remeket, honi vagy külföldi fanemekből, hálósobák, ebédlők, irodák, üzletek stb. berendezését a leg egyszerűbbtől a legszebb mű kivitelig. Ugyiszintén készítek a butorberendezésekhez tartozó mindennemű és fajta esztergályozott munkákat izlésesen. — Több éves száraz anyaggal rendelkezem s így előre is biztosíthatom a tartós munkát. Árfeltételeim bármely idegen forgalmi árjegyzéknél bebizonyíthatóan előnyösebb. S minthogy képesítem külföldön és az ország legelső műiparosainál a fővárosban nyertem, mübutorokat rézdiszítéssel is előállítok.

2 tanuló felvétetik, iskolázott előnyben részesül.

Magamat és műasztalos-üzletemet a n. é. közönség nemes pártfogásába ajánlva, vagyok illő tisztelettel:

VIZI FLORIS műasztalos.

Esztergályozott butor berendezést és egyes butorokat készletbe is tartok.

RÉPÁTI VIZ

hazánk legkitünőbb ásványvize, ujonnan érkezett friss tavaszi töltés

HAÁB és HEITZ és GÁL JÁNOS UTÓDA

főraktárában SZÉKELYUDVARHELYT

NAGYON MÉRSÉKELT ÁRBAN KAPHATÓ.

Dr Purjesz Zsigmond professzor a következőképpen nyilatkozik:

Bizonyítom, hogy a Répáti-savanyuvizet a nyakharthyák hurutos bántalmái ellen ismételten jó sikerrel alkalmaztam.

Dr Lengyel Béla m. kir. egyetemi tanár szakvéleménye a következő:

A K.-Impér Répáti-savanyuviz a jók között is a legjobbak közé tartozik, nemcsak mint élvezeti ital kitünő, hanem mint gyógyító ital is megbecsülhetetlen, stb. stb. Emésztési és vizeleti nehézségeknél, gyomor- és vesebajoknál, gyulladásos, hólyag- és köszvényes bántalmak ellen stb. stb. felülmulthatlan.

Kapható továbbá minden előkelőbb vendéglőben.